VALENŢE EXPRESIVE ALE GERUNZIULUI ROMÂNESC

Alina-Paula NEMŢUŢ[1]

Abstract

As nonfinite verbal form, the Romanian Gerund creates a wide range of stylistic devices, expressing actions in progress and thus making things, objects and persons more dynamic. The aim of this article is to present some expressive values of the Gerund as they occur in Romanian poetry and prose.

Keywords: stylistic value, attributive Gerund, associative Gerund, coordination, poetic licence

Exprimând acţiunea în desfăşurare şi conferind prin aceasta dinamism, gerunziul se foloseşte pe scară largă atât în stilul beletristic, cât şi în cel ştiinţific. Poezia modernă şi postmodernă a aşezat gerunziul pe un loc privilegiat. O demonstrează cu uşurinţă lirica lui Nichita Stănescu, Mircea Ivănescu sau Mircea Cărtărescu, dar şi proza lui Mircea Nedelciu, unde găsim gerunzii din abundenţă.

Se ştie că poezia de tinereţe a lui Mihai Eminescu este plină de *adjective gerunziale*, care dau farmec şi culoare lucrurilor, obiectelor sau fiinţelor descrise. Iată câteva gerunzii cu funcţie stilistică de *epitet*, predominant personificator:

Când din stele auroase/ Noaptea vine-ncetişor/ Cu-a ei umbre ***suspinânde****/ Cu-a ei silfe* ***şopotinde****/ Cu-a ei vise de amor//Iar doi îngeri cântă-n plângeri,/ Plâng în noapte dureros/ Şi se sting ca două stele/ Care-n nuntă, uşurele,/ Se cunun* ***căzânde*** *jos.// Când pe stele aurie/ Noaptea doarme uşurel/ Câte inime* ***râzânde****,/ Dar pe câte* ***suspinânde****/ Le delasă-ncetinel.* (Misterele nopţii, p. 23–24); *Plai* ***râzând*** *cu iarbă verde,/ Ce se leagănă, se pierde/* ***Undoind*** *încetişor,/* ***Şoptind*** *şoapte de amor.* (De-aş avea, p. 7)

Nichita Stănescu, un revoluţionar al limbajului şi al cuvântului prin excelenţă, face uz de gerunzii adjectivizate în asocieri insolite, tot cu rol personificator:

Şi mă las în neîncrederi/ ondulat şi mult suit/ precum verdele în iederi/ ***suspinânde*** *spre zenit.* (Clepsidra, p. 57); *Azi am aflat că port sub creier/ mai dedesubt şi mai departe/ tălpi tropăie ce m-aleargă* ***zâmbinde****, către moarte.* (Autoportret de sâmbătă seara, p. 83); *Această lumină* ***plângândă****/ haide, să-i dăm lapte de capră,/ mâncarea dintre mâncăruri cea mai blândă/ Şi cea mai aspră.* (Cireşar, p. 135)

Gerunziul atributiv poate fi întâlnit adeseori în titlurile-sintagmă ale unor poezii, având un rol rezumativ: *evenimentul e reprezentat printr-un verb la gerunziu, cu rol de determinant al unui nominal*[1]. Formele verbale nepersonale utilizate prezintă un caracter *dinamic*, *acţional.*

[1] Conf.univ.dr., Universitatea din Oradea

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

Asemenea titluri sunt *tipic non-narative*, presupunând *izolarea unui moment, a unui tablou, tratat liric-descriptiv*[2]: *Mihai* ***revenind*** *de la Dunăre* (Dimitrie Bolintineanu); *Bălcescu* ***trăind*** (Ion Barbu); *Femei* ***fierbând*** *coji* (Marin Sorescu). Sugestive sunt şi gerunziile atributive din titlurile poetice stănesciene: *Pasăre* ***trecând*** *printr-un nor*, *Andru* ***plângând***, *Prinţul* ***căzând*** *de pe cal*, *Tânără fată* ***mergând***. Asocierile dintre nominal şi gerunziu sunt, de multe ori, neaşteptate, ca în titlul *Inimă* ***văzând***, în care, prin selectarea unui verb de percepţie, se ajunge la realizarea unui epitet personificator. La Ana Blandiana apare în titluri un gerunziu asociativ: *Oh,* ***râzând*** sau ***Făcând*** *lumină.*

Gerunziul determină cel mai frecvent un substantiv comun, fiind obligatoriu postpus. Substantivele proprii sunt neobişnuite ca regente, *fiindcă gerunziile adnominale sunt de cele mai multe ori determinanţi integraţi, restrictivi, dificil de aplicat expresiilor ce denumesc un individ*, dar atâta vreme cât *funcţia contextuală* este aceea de *a denumi un „set" divizibil*[3], gerunziul este selectabil. Interesantă este asocierea, în acelaşi text, a numelor proprii nu doar cu adjuncţi gerunziali, ci şi cu apoziţii explicative cu funcţie stilistică de metaforă ori epitet:

Văd poeţi ce-au scris o limbă, ca un fagure de miere/ Cichindeal gură de aur, Mumulean glas cu durere,/ Prale firea cea întoarsă, Daniil cel trist şi mic,/ Văcărescu ***cântând*** *dulce a iubirii primăvară,/ Cantemir* ***croind*** *la planuri din cuţite şi pahară,/ Beldiman* ***vestind*** *în stihuri pe războiul inimic.* (Mihai Eminescu, *Epigonii*, p. 45)

Străbunicul meu l-a văzut odată pe Eminescu, ***mergând*** *pe jos pe Calea Victoriei, descheiat la palton şi cu părul cascadat pe spate.* (Petru Popescu, *Supleantul*, p. 104)

De obicei, gerunziul atributiv nu este separat de regent, dar este posibilă apariţia unui semiadverb, acesta sporindu-i expresivitatea:

Plin de duhuri albe, vorbitoare/ Spre cer vânăt care ne cunoaşte,/ Petice mai ***zdrenţuind*** *din soare/ Peste satul cel spoit de paşte.* (Leonid Dimov, *Lecţia de istorie*, p. 27)

Gerunziul adnominal poate realiza, prin coordonare (sub formă de juxtapunere şi/ sau joncţiune), un atribut multiplu. Fie este vorba de o înlănţuire de gerunzii, fie gerunziul se corelează cu alte părţi de vorbire – adjective propriu-zise, participii, substantive, propoziţii relative. Compatibilitatea unor adjuncţi diferiţi în grupul nominal este posibilă deoarece ei au *aceeaşi funcţie semantică*, i.e. *califică/ identifică referentul regentului*[4]:

Imensă pâlnie de trupuri, ***trecând*** *prin nori,/* ***trecând*** *prin aer, rotitoare,/* ***umplând*** *la nesfârşit pământu-n miez* [...]. (Nichita Stănescu, *Turnare de soare pe pământ*, p. 149)

Hiperboreea, alb, – negru,/ aur, argint/ revelaţie, nerevelaţie, tristeţe/ ***alergând*** *şi* ***orbecăind***. (Nichita Stănescu, *Elegia a opta, hiperboreeana*, p. 190)

şi el era întreg,/ şi îşi primea dreptul la timp/ firesc/ aşa cum primeşte ochiul deschis/ chipul ***râzând*** *sau* ***plângând*** *al lucrurilor.* (Nichita Stănescu, *Dreptul la timp*, p. 140)

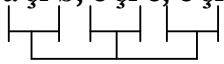
Tot despre bucureşteni, seminţia din care mă trăgeam, fete şi băieţi înfipţi şi cu ochii treji, ***debordând*** *de energie şi de argou, plini de vitalitate şi sfidare şi convinşi că n-o să ne biruie istoria.*; *Nutreşte în suflet imaginea unui bărbat matur, stâlp al comunităţii,* ***trăind*** *în libertate, român, şi preot*... (Petru Popescu, *Supleantul*, p. 23, 58)

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

Grupul nominal cu adjuncţi gerunziali devine unul complex. Se pot întâlni chiar până la şase gerunzii atributive. Acest lucru se explică prin faptul că grupul nominal *acceptă integrarea cu uşurinţă a unui grup gerunzial*[5]. Exemplificăm din poezia stănesciană.

- coordonare copulativă şi juxtapunere:

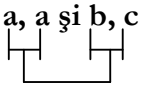
a şi b, c şi c, c şi c

Acel cuvânt îl visez/ care a fost la-nceputul lumilor lumii,/ ***plutind*** *prin întuneric şi* ***despărţind****/ apele de lumină,// ****născând*** *peşti în ape şi* ***născând****/ ape şi lumini în lumină,/* ***născând*** *peşti în ape şi* ***născând****/ ape şi lumini în lumină...* (Necuvinte, p. 385)

- juxtapunere şi coordonare copulativă:

a, a şi b, c

Era ca un avion poştal de un tip învechit/ ***trecând*** *deasupra unor munţi eterni,/ într-un spaţiu de singurătate,* ***trecând*** *singuratic/ şi* ***lăsându****-şi umbra în formă de cruce,/ mereu* ***micşorându-se*** *peste pieptul meu/ deodată gol, cu cămaşa smulsă.* (Evocare, p. 386)

Gerunziile atributive sunt, de foarte multe ori, ocurente într-un grup prepoziţional, fiind acceptate şi două concomitent:

Precum o actriţă acţionată de un talent supra-spontan, sărind dintr-un rol în altul, îmi spune, cu ochii ***sclipind****, cu buzele* ***strălucind*** *şi cu părul învolburat* [...]; *Ăsta-i preţul vizitei în Cuba, spune ea, cu mâna* ***strângând****-o pe a mea şi* ***părând*** *rătăcită de romantism, dar şi de un scop interior năucitor de important.* (Petru Popescu, *Supleantul*, p. 97, 155)

În poezia cărtăresciană apar o sumedenie de gerunzii atributive determinând un singur substantiv, într-o înşiruire ce pare că nu se mai termină. Ele sunt plasate la începutul fiecărui vers, ajungând să se coreleze în unităţi de câte două, trei sau chiar patru:

<u>o stea</u> gigantică ***arzând***$_1$ *peste bucureşti ca peste un arici de cristal/* ***vărsând***$_2$ *şuruburi de foc pe taxiuri de şal/* ***luminând***$_3$ *şi* ***strălucinând***$_4$ *fiecare pală de loc, odaie şi hală/* ***văzând***$_5$ *prin locatari ca prin feliile de portocală/* ***vânturând***$_6$ *troleibuze,* ***răscolind***$_7$ *sertare şi şifoniere/* ***disecând***$_8$ *păianjenii surprinşi pe sub tablouri/* ***trecând***$_9$ *prin flăcări bicicletele fără roţi din vitrine,* ***întorcând***$_{10}$ *pe partea/ cealaltă fiecare/ bilet de autobuz aruncat în pasajul bucur obor şi fiecare coajă/ de sământă scuipată/* ***viscolind***$_{11}$ *bule lungi de lumină de-a lungul bordurilor/* ***trepanând***$_{12}$ *fiecare craniu,* ***scotocind***$_{13}$, ***smotocind***$_{14}$ *prin cerebele,* ***băgând***$_{15}$*/ un deget prin măduva spinală,* ***ramificându****-şi*$_{16}$ *focul prin/ alveole şi intestine,/* ***ridicând***$_{17}$ *asfaltul cu tot cu maşini.* (Măreţia Kitschului, p. 26–27)

În *Noapte de decemvrie*, gerunziile atributive au regenţi diferiţi şi se combină cu gerunzii predicative suplimentare determinând verbe de percepţie. Tot la Mircea Cărtărescu, în *Regele Soare*, gerunziul se multiplică, apărând în repetiţie ca un *laitmotiv*, de fiecare dată cu un complement direct distinct de cel precedent:

pentru că în vid apare Regele Soare/ cu aripi de mărgăritar,/ cu gene lungi de sidef, cu genunchii de calcopirită/ cu lobii urechilor de zarzăre, cu dinţii de cornalină/ cu zâmbetul de farfuridi, cu ochii aprinşi,/ ***aruncând*** *foc/* ***aruncând*** *raze/* ***aruncând*** *văpăi/* ***aruncând*** *trotil/* ***aruncând***

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

flăcări/ ***aruncând*** *sclipiri/* ***aruncând*** *gutapercă/* ***aruncând*** *terebentină/* ***aruncând*** *hipercortizon/ şi fenolftaleină, şi paracetamol,/ şi gaze ilariante, şi vedenii şi iluzii, o foll/ o foll de roll de rolly/ o.* (p. 63)

Gerunziile apar şi ca baze ale unei comparaţii, urmate de un complement comparativ sau de o completivă comparativă. Exemplificăm din poezia eminesciană şi stănesciană: *L-aud* ***sunând*** *ca greier bătrân şi răguşit.* (Când crivăţul cu iarna..., p. 92); *Iar în halele lui negre* ***strălucind*** *ca şi oţel...* (Memento mori, p. 142); *M-am trezit atât de departe/ şi de străin/* ***rătăcind*** *înapoia chipului meu,/ ca şi cum mi-aş fi învelit simţurile...* (Sfârşit de anotimp, p. 131); *Din coastă,* ***zbătându-se*** *ca o sabie, îşi va arcui în salt trupul lucios/ Şi va coborî,* ***încolăcindu-se*** *ca un cercel...* (Amfion, constructorul, p. 114)

Interesantă este *succesiunea gerunziilor* predicative suplimentare corespunzând unor relaţii sintactice distincte. Efectul este unul de *cascadă* şi *ambiguizare* datorită lipsei semnelor de punctuaţie în proza Gabrielei Adameşteanu:

mi-ajunge de când te rabd

de când te tot văd ***mişcându-te vorbind râzând*** *fără rost* (Dialog, p. 18)

Primul gerunziu este cerut de verbul de percepţie şi provine dintr-un raport de subordonare (contrage o subordonată completivă directă). Celelalte două au regenţi diferiţi şi exprimă o acţiune simultană cu a verbului însoţit (corespund unui raport de coordonare copulativă): *te tot văd* ***mişcându-te***, *mişcându-te* ***vorbind***, *vorbind* ***râzând***. Dacă *vorbind* şi *râzând* ar fi fost izolate prin virgulă, atunci s-ar fi schimbat şi raportarea lor faţă de verb: *mişcându-te* ***râzând, vorbind***.

Gerunziile rezultate din contragerea propoziţiilor copulative, i.e. *gerunziile asociative* (cu funcţie de predicativ suplimentar), sunt folosite în poezia şi proza modernă spre a reda *o succesiune de acţiuni (tipice pentru prim-planul narativ), subordonându-le unui proces durativ (tipic pentru fundal)*[6]. Faţă de reperul predicativ, ele ocupă o poziţie frontală sau una finală, apărând adesea în coordonare şi ducând, prin acumulare, la un efect stilistic de *digresiune*, cu atât mai puternic cu cât se insistă asupra unora dintre ele prin *repetiţie*:

Oh, ***râzând*** *şi* ***plângând*** *şi* ***plângând*** *şi* ***plângând****/ Ne ivim ne-ntâlnim ne-nmulţim ne-amintim/ Până unde fixat şi fixat până când/ Liber e sfântul marele mim.// Până la ultimul pas de la ţipătul prim/ Totu-i prestabilit şi în cer şi-n pământ/ Dar nimeni nu poate şti când izbucnim/ Brusc* ***râzând*** *şi* ***plângând*** *şi* ***plângând*** *şi* ***plângând****.// Ce supunere geamănă ce acelaşi abim/ Şi pisicile-ascultă au şi câinii cuvânt/ Ne salvăm ne cunoaştem ne-nălţăm ne numim/ Doar* ***râzând*** *şi* ***plângând*** *şi* ***plângând****.* (Ana Blandiana, *Oh, râzând*, p. 42–43)

Ei îşi poartă de grijă unii altora, ei se sperie să rămână singuri mai rău ca nişte copii mici şi de aceea se strâng mereu laolaltă în fabrici, în birouri, în familii, în cârciumi, în parcuri, pe stadioane, ***ţinându-se*** *de vorbă şi* ***ţinându-se*** *de mâini şi* ***făcându****-şi tot felul de servicii şi contraservicii,* ***certându-se*** *şi* ***împăcându-se*** *şi* ***punând la cale*** *plini de speranţă viitorul lor şi-al celor cărora le poartă de grijă.* (Radu Aldulescu, *Amantul colivăresei*, p. 91)

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

Chiar trupul meu de-atunci, ***rezemându-se****/ pe fluturătorul aer al acestui pământ/* ***cutremurându-se****,* ***îndepărtându-se****,* ***schimbându-se****,/ trecea neliniştit în gând.* (Nichita Stănescu, *Invocare*, p. 150)

În proză, datorită numărului mare de gerunzii, *coordonarea este fragmentată*, ele fiind utilizate fără legarea de un verb la mod predicativ, care se află în propoziţia precedentă. Înlănţuirea gerunziilor imprimă frazei un ritm accelerat, mai ales când apar verbe de mişcare, de unde şi *economia în expresie*. Distanţarea lor faţă de reperul predicativ le acordă o oarecare independenţă[7]:

Apoi îşi continuă drumul şi el rămâne nemişcat în viscol, ***privind*** *în urma ei cum se depărtează şi dispare.* ***Revenindu-şi*** *apoi şi* ***pornind*** *abătut în direcţia opusă.* ***Intrând*** *undeva să cumpere flori (număr par) şi* ***continuând*** *să meargă prin zăpadă.* ***Traversând*** *micul parc din faţa Ateneului,* ***aruncând*** *o privire statuii lui Eminescu,* ***înaintând*** *de-a curmezişul peluzei înzăpeziţe din faţa statuii, cu capul plecat, cu vântul în faţă.* ***Ieşind*** *la stradă şi* ***fiind*** *brusc* ***întâmpinat*** *de patrula garnizoanei.* (Mircea Nedelciu[8], *Probleme cu identitatea*, p. 96–97)

Folosirea gerunziilor fără raportarea la un suport verbal prezintă riscul unor formulări greoaie, dar se poate justifica atâta vreme cât are un rol poetic sau narativ, acela de a spori tensiunea şi de a sugera apropierea de un *climax*. Iată un exemplu din proza lui Mircea Nedelciu: tânărul Murivale, mişcat de trecerea în nefiinţă a lui Nichita Stănescu, se grăbeşte să ajungă la Uniunea Scriitorilor, unde e depus corpul neînsufleţit. Imaginile se succed cu o iuţeală incredibilă, personajul neavând alt scop decât să-l mai vadă pe inegalabilul poet. Pentru a sugera acest lucru, scriitorul face uz de multe gerunzii, înghesuite pe un spaţiu narativ relativ redus.

Apoi în tramvaiul pe jumătate gol, din nou ***ascultând*** *colindele unui grup de ţigănuşi rebegiţi. Şi pe jos prin ninsoarea fulguită, prin întuneric, pe străzi necunoscute,* ***întâlnind*** *rar câte un trecător,* ***întrebându****-l,* ***ascultând*** *explicaţiile aceluia, cu capul descoperit, părul înţesat de zăpadă, fularul tras peste nas şi privirea de câine bătut urmărind mâna întinsă a necunoscutului binevoitor şi apucând-o apoi în direcţia indicată de ea. În fine ajuns, aproape, aproape, în parcul mic din faţa Ateneului.* ***Traversându****-l cu capul plecat,* ***înaintând*** *contra vântului. Şi* ***ridicând*** *pentru o secundă capul din pământ şi* ***trezindu-se*** *brusc cu statuia lui Eminescu în faţă.* ***Apropiindu-se*** *peste peluza înzăpezită, paşii* ***rămânându****-i marcaţi pe zăpada proaspătă.* ***Stând*** *în vânt şi* ***tăcând*** *în faţa statuii.* ***Desprinzându-se*** *apoi şi* ***ieşind*** *la stradă. O lumină tăioasă de lanternă în ochi.*

– Actele dumneavoastră! Vă rog să le prezentaţi!

Şi el cu mâna îngheţată ca un os de patină ***căutând*** *într-un buzunar de la piept, sub suman.* ***Întinzând*** *buletinul spre omul (organ) al legii.* ***Spunându****-i apoi, cu maxilarele îngheţate:*

– Dar dumneavoastră nu vă prezentaţi?

Miliţianul ***părând*** *să nu-l audă şi nici elevul-miliţian din stânga primului* ***neavând*** *nici o reacţie.* (Mircea Nedelciu, *Probleme cu identitatea*, p. 72–73)

Forma verbală de prezumtiv prezent se încarcă de nebănuite valori expresive când este, de exemplu, întrebuinţată în *interogaţii retorice* la Nichita Stănescu. Gerunziul din

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

componenţa sa transmite o stare interioară de nelinişte, provocată de o permanentă iubire (*oi fi iubind*), al cărei sens se doreşte a fi descoperit:

*De ce te-**oi fi iubind**, femeie visătoare,/ care mi te-ncolăceşti ca un fum, ca o viţă-de-vie/ în jurul pieptului* [...] // *De ce te-**oi fi iubind**, femeie gingaşă/ ca firul de iarbă ce taie în două/ luna văratecă* [...] // *De ce te-**oi fi iubind**, ochi melancolic,/ soare căprui răsărindu-mi peste umăr* [...] // *De ce te-**oi fi iubind**, oră de neuitat,/ care-n loc de sunete/ goneşte-n jurul inimii mele* [...] // *De ce te-**oi fi iubind** atâta iubire,/ vârtej de anotimpuri colorând un cer...* (Cântec fără răspuns, p. 129)

Un caz de *licenţă poetică* pot fi considerate gerunziile al căror raport cu tranzitivitatea este invers decât cel real, i.e. poetul tranzitivizează unele verbe intranzitive ori ataşează pronumele reflexiv acolo unde, în mod normal, el nu este obligatoriu: *Acum noi amândoi ne lăsăm să ne plouă/ pe tine te plouă fructe de primăvară./ Deasupra mea păsările se ouă/ **zburându-se** pentru întâia oară.* (Nichita Stănescu, *Cireşar*, p. 147). Verbul *a zbura* este unul intranzitiv, iar ipostazele sale tranzitive se regăsesc în diverse expresii cu sens figurat (*a zbura cuiva capul*, *a-şi zbura creierii*). În versurile: ***Mergându**-şi Domnul drumurile sfinte/ Doi orbi ieşiră Domnului nainte.* (Tudor Arghezi, *Cei doi orbi*, p. 99) se poate observa folosirea verbului *a merge* ca tranzitiv, *a-şi merge drumurile*, substantivul făcând parte din aceeaşi sferă semantică cu verbul şi îndeplinind funcţia de complement direct intern. În realitate, *a merge*, ca verb de mişcare, este intranzitiv: *Merge acasă.*, *Pe zi ce merge, îmbătrâneşte tot mai mult.*, *Mergi în pace.*

Fără a intenţiona să epuizăm valorile expresive ale gerunziului şi nici măcar să le aproximăm, ele fiind nenumărate, vrem doar să-i ilustrăm capacitatea de a surprinde mişcarea, de a însufleţi, de *a fi viaţă*, aşa cum o sugerează titlul unui editorial pe care îl exemplificăm mai jos. Dintr-o joacă mai mult sau mai puţin conştientizată sau din dorinţa de *a ispiti* gerunziul în sensul dat de Constantin Noica, *a încerca*, *a pune la încercare*, s-a născut probabil textul următor, în care găsim aproape toate utilizările gerunziului, în diverse poziţii sintactice: gerunziu asociativ, gerunziu circumstanţial (nuanţe multiple), gerunziu explicativ.

*Ştiinţă avem că un timp ca gerunziul e ceva desuet, cu care nu-i bine să începi un... început şi, cu atât mai puţin un alt început! Sau, cu atât mai puţin, să-l pui în titlu – deviză din el **făcând** – este cazul să dăm, totuşi, gerunziului ce-i al gerunziului. Cât timp, conform DEX, acesta este un verb care reflectă o acţiune în desfăşurare, fără referire la momentul acesteia, înseamnă că, **vorbind** sau **scriind** la timpul ăsta, încă trăim. Iar încă **trăind presupunând**, de exemplu, că ne mai permitem luxul de a ne petrece viaţa **reflectând** la alte vieţi – ale altora! Ori, încă **morţi nefiind**, ne putem bucura în felurite moduri. Ca, de exemplu, **fumând**. Caz în care, ne putem gândi – dacă asta mai face parte din arsenalul nostru logistic – la nişte idealuri şi mai grozave, acestea **fiind** să avem bani, bani şi iar bani. Ori, **contabilizând** ce-am făcut cu timpul nostru până acum. **Adunând** şi **scăzând**: Nimic! Ori, **întrebând** de nu se poate da vremea înapoi. Şi tot noi **răspunzând**: „Nu se poate!"*

***Aşteptând** să treacă viaţa pe lângă noi – iar noi, pe lângă ea **trecând** – tot **susurând** şi **întrebând**: „Auzi, dar de unde **o fi având** atâţia bani să-şi cumpere şi maşini, să-şi ridice şi casa?" Ori, **contabilizând** cât câştigă vecinul sau unde şi-**o fi făcând** concediul. **Înjurând**, desigur, guvernul. Caz în care avem pe cine ne pune „pata" **fredonând**: „Ce bine că eşti, ce bine că sunt". Ori,*

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

din coate ***dând*** *– ori coate* ***dând*** *– să prindem un loc mai în faţă la un rând. (****Adulmecând*** *sau* ***amuşinând*** *sunt chestii cotidiene, care nu mai necesită explicaţie).* ***Recunoscând*** *că noi suntem principalii vinovaţi pentru eşecurile şi frustrările noastre, că infernul este în noi, nu în alţii? Niciodată* ***răspunzând*** *afirmativ!* ***Înşelând*** *(nu nevasta, asta* ***fiind ceva*** *banal), nici la cântar (face parte din obiceiuri dobândite), până şi propriile noastre persoane, frate cu dracul* ***făcându-ne****.* ***Retractând*** *ceea ce am spus de bine, cândva, despre oarecine, acum* ***nemaifiind*** *de-al nostru, ci unul ajuns. Pe cale de consecinţă, în altă extremă* ***trecând****. Adică,* ***bârfind****!* ***Comparând*** *traiul nostru – cu al lor, că deh, urmele proletarului din noi* ***neştergându-se*** *cu una cu două...* ***Râzând*** *de tot şi de toate, niciun rost astea* ***neavând****! Şi, până la urmă,* ***sfârşind plângând*** *după vieţile irosite, ca nişte participii la trecut ce am fost. Iar a instaura Zoua Mondială a gerunziului, n-are sens. Există de-o viaţă, va exista. Cu toate că gerunziul nu se va găsi atunci când îl vom căuta –* ***regretând*** *– nici pe rafturile de la mall, nici prin buticuri, nici pe sub tejghea nu se va da. Nici măcar nu se importă, nici măcar nu se împrumută de la bancă. Nici n-o să-i vedem dobânda* ***crescând****, nici* ***scăzând****. Cu toate că gerunziul nu se găseşte, ci se trăieşte. Gerunziu* ***viaţă fiind****, cu ignoranţă şi nonşalanţă peste ea* ***călcând****...* (www.ziarulprahova.ro)

Prezentăm succint valorile sintactice ale gerunziului aşa cum sunt ele ilustrate: gerunzii asociative corespunzătoare unui raport copulativ: *(deviză din el) făcând*, *(şi tot noi) răspunzând*, *trecând*, *(tot) susurând şi întrebând*, *plângând* (ultimele trei, predicative suplimentare în dependenţă tot de o formă gerunzială), *fredonând*, *regretând*; gerunzii modale în lanţ, toate explicitând substantivul *moduri* (*ne putem bucura în felurite moduri*): *fumând*, *contabilizând*, *adunând şi scăzând*, *întrebând*, *aşteptând*, *contabilizând*, *înjurând*, *din coate dând*, *coate dând*, *recunoscând*, *răspunzând*, *înşelând*, *(frate cu dracul) făcându-ne*, *retractând*, *trecând*, *bârfind*, *comparând*, *râzând*, *sfârşind*; alte gerunzii modale: *(luxul de a ne petrece viaţa) reflectând*; gerunzii temporale: *(iar încă) trăind*; gerunzii temporal-condiţionale: *vorbind sau scriind (încă trăim)*; gerunzii temporal-cauzale: *morţi nefiind*; gerunzii cauzale: *nemaifiind (de-al nostru)*, *(urmele) neştergându-se*, *(niciun rost astea) neavând*, *(gerunziu) viaţă fiind*, *(peste ea) călcând*; gerunzii explicative (incidente): *(acestea) fiind*, *(asta) fiind ceva banal*; gerunzii adverbale (predicative suplimentare după verbe de percepţie): *(n-o să-i vedem dobânda) crescând, nici scăzând*; gerunzii cu statut de formant (în componenţa prezumtivului prezent): *o fi având*, *o fi făcând*.

Bibliografie:

*** *Gramatica limbii române* [GALR], 2005, ediţia a III-a, Bucureşti, Editura Academiei.
Edelstein, Frieda, 1972, *Sintaxa gerunziului românesc*, Bucureşti, Editura Academiei Române.
Soare, Elena, Zafiu, Rodica, s.a., *Adnominal non-finite sentential constituents*, în vol. I *Nominal Projections*, disponibil la http://www.linguist.jussieu.fr/~mardale/Volume_1.htm.
Zafiu, Rodica, 2000, *Naraţiune şi poezie*, Bucureşti, Editura Bic ALL.

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)

Izvoare:

Adameşteanu, Gabriela, *Vară – Primăvară*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1989.
Agopian, Ştefan, *Tache de tinichea*, Bucureşti, Editura 100+1 Gramar, 1999.
Aldulescu, Radu, *Amantul colivăresei*, Bucureşti, Editura Nemira, 1994.
Arghezi, Tudor, *Versuri*, postfaţă de Aureliu Goci, tabel cronologic de Mitzura Arghezi, Bucureşti, Editura 100+1 Gramar, 1998.
Blandiana, Ana, *La cules îngeri*, Chişinău, Editura Litera, 1997.
Cărtărescu, Mircea, *Plurivers 2*, volum antologic, prefaţă de Paul Cernat, Bucureşti, Editura Humanitas, 2003.
Dimov, Leonid, *Dialectica vârstelor*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1977.
Eminescu, Mihai, *Opera poetică*, vol. I–IV, Chişinău, Editura Cartier, 1999.
Nedelciu, Mircea, *Şi ieri va fi o zi*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1989.
Popescu, Petru, *Supleantul*, Bucureşti, Editura Jurnalul, 2009.
Stănescu, Nichita, *Ordinea cuvintelor*, I, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1985.
Stănescu, Nichita, *Necuvintele*, Bucureşti, Curtea Veche Publishing, 2009.
Stănescu, Nichita, *Noduri şi semne*, Bucureşti, Curtea Veche Publishing, 2010.

Note:

[1] Vezi Rodica Zafiu, *Narațiune și poezie*, p. 66. Tiparul cu gerunziu folosit în titluri este specific poeziei tradiţionale, autorii moderni reluându-l cu un iz arhaizant.
[2] *Ibidem*.
[3] Vezi Elena Soare, Rodica Zafiu, *Adnominal non-finite sentential constituents*, p. 21, studiu disponibil pe http://www.linguist.jussieu.fr/~mardale/Volume_1.htm, consultat la 26.02.2011.
[4] Vezi *GALR*, II, p. 92.
[5] *Ibidem*, p. 72.
[6] Vezi Rodica Zafiu, *op. cit.*, p. 222–223.
[7] Vezi, pentru omiterea verbelor la mod personal şi construcţia gerunziilor fără acestea, Frieda Edelstein, *Sintaxa gerunziului românesc*, p. 35–37.
[8] Este unul din prozatorii contemporani la care am întâlnit această aglomerare de gerunzii.

BDD-A2810 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:53:13 UTC)